



# זה היה סמל אצ"ל, וזה היה סמל תנועת החרות, כאשר מנחם בגין הקים אותה (משמאל) בשלהי מילחמת העצמאות. עכשיו, על פי הנחיית בגין, בעיקבות קמפי דייוויד, נגזר הסמל בשקט

**ה** מהסמל השקטמה אינה רק סיסמה של בנק. היא תהליך העובר על תנועת החרות — רכב שבא לידי ביטוי בסמל-התנועה. במשך שנים עורר סימלה של תנועת החרות התנגדות עזה אצל מתנגדיה. כפי שנאמר בחוקת התנועה, הסמל הוא מפת ארץ-ישראל השלמה ברקע, ובחזית יד המחזיקה ברובה מכורז. משני צדי הסמל המילים: "מולדת וחרות".

בועידה האחרונה, שהתקיימה בסוף שנות ה-70, אושר הנאמר בפרק א' בנוגע לסמל-התנועה. אולם, מבלי שמישהו שם לב לכך, סמל זה נעלם ואיננו עוד!

במציאות זאב אין איש היודע להשיב בכיור מדוע נעלם הסמל, שסיפח לישראל גם את עבר-הירדן, לפחות על המפה.

בסוריות מתברר, שהסמל נגנז על-פי רמז כנור מפיו של מנחם בגין בתקופה שבה שימש ראש-משלה. זה קרה בעיקבות הסכם קמפ-דייוויד, לפני ארבע וחצי שנים. בגין הסביר אז שסמל כזה של תנועה, שממשלה בראשותה חרטה על דיגלה משאומתן לשלום עם שכנותיה והסכם אוטורי נומיה, אינו יאה ואינו מתאים לצור השעה.

והי עובדה מרתקת, משום שבגין עצמו הטביע את חותמו על סימלה של התנועה. היה זה סימלו של אצ"ל —

— התייחס המחבר לסמל, וכך אמר: "במיסגרת האצ"ל לווה סמל זה בסיס מה רק כך" ועתה, במגמה להרגיש שהמטרה היא כל ארץ-ישראל, ולא חלק ממנה, ושאינן חרות בלי מולדת — הרי מתחת לסמל נכתב, מולדת וחרות. סמל זה מלווה את תנועת החרות בכל פירסומיה, חותמותיה ואף בכותרת של העטיפה הקידמית של כל פינקס-חבר של תנועת החרות."

מחבר המחקר, דובי ברגמן, חבר מרכז התנועה וראש האגף-לחינוך כגולה בסוכנות, לא ידע שהוא עצמו כבר לא יעשה שימוש בסמל, כעבור כמה שנים.

ואכן, בתחילה היו כל פירסומי תנועת החרות מעוטרים בסמל הסיפורי-חיסטי (ראה גלופה). לשמה של המיפלה, תנועת החרות, הקפידו לצייר את הפסוק: "מיסודו של האירגון הצבאי הלאומי". כאשר הוקם גח"ל, ב-1965, הקפידה חרות לכלול בהסכם היסוד פסקה, האומרת שחרות ממשית כה לדגול כצירוף עבר-הירדן, אף שהי ליברלים אינם דוגלים בכך.

במשך הזמן, ללא כל הסבר, נעלם צירוף-המילים "מולדת וחרות" ובשנים האחרונות נעלם גם הסמל.

על ניירות התנועה נכתב רק: "תנועת החרות בארץ-ישראל" (ראה גלופה).

מכיוון שאיש אינו ממרה את פיו של בגין, איש גם לא העז לשאול לאן

# דנה כ"א כד!

כמה מכל מלל המודפס באותיות מכל סוג שהוא — ועל אחת כמה וכמה בתנועה, שכל כולה מבוססת על סמי לים.

סימלה של תנועת החרות היה במשך שנים מוקד לביקורת על בגין וחבריו. לא אחת סיפרו שבחול בטור חים כי זהו סימלה של מדינת-ישראל. בוויכוחים פוליטיים עם פלסטינים הוזכרו הללו, שתנועה פוליטית מכור בדת בישראל סבורה כי מדינה ריבונית שכנה אינה אלא חלק משיטחה, וכי הרובה מסמל את הדרך שבה תושג המטרה — מילחמה.

הסמל המקורי סתר למעשה את המיסמכים שעליהם חתמה ישראל בקמפ-דייוויד. ומישהו, כנראה, הבין את הרמז.

בסתיו 1985 או בקיץ 1986 תתכנס הוועידה הבאה של תנועת החרות. על סדר יומה — שאלת הירושה, וחלוקת הכוחות בתנועה למחנותיהם השונים.

כבר עתה כנור שחלק נכבד מהדיונים יהיה סביב הבסיס לקיומה של התנועה — הסמל וההגדרה.

ואם הסמל נגנז, האם יש סיכוי לכך שגם הרעיון של ארץ-ישראל השלמה משני עבר-הירדן יהיה לנחלת ההיסטוריה?

בן-ציון ציטרין

למחלקה לקישוריו של תנועת החרות, שבראשה עומד אותו ברגמן, אשר בעבודתו המחקרית ציין את השיבות הסמל לתנועת החרות ולמצעה.

הסמל החדש הוא מגן-דיוד בצבע כחול בהיר, ועליו כתוב בלועזית "תנועת החרות".

האם חרות, בפנותה למיפלגות בעולם, מדברת בלשון שונה מזו שבה היא פונה לבוחר הישראלי ברגמן סירב להגיב. הוא גם לא הסביר איך נולד סמל המגן-דיוד הכחול.

האם מבשר הסמל שינוי בתפיסת העולם של חרות?

זהו נושא רגיש, ובמצודה איש אינו מוכן להתייחס אליו, אלא לחזור לסיסמות ידועות ונדרשות. כל מי שהעולם הזה שוחח עימו, היפנה את תשומת-הלב לכך שכל החותם על טופס הצטרפות לתנועה מכיר, בין השאר, בכך ש-תנועת החרות מבטאת את שאיפותיו של עם ישראל לשיחרור לאומי ולצדק חברתי במולדת השלמה.

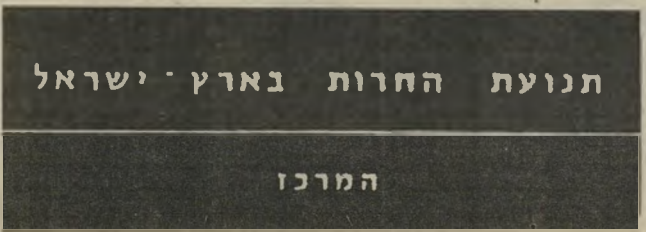
עובדה זו אינה סותרת את העובדה שהסמל אכן נגנז ואין עושים בו שימוש, גם לא בהתכתבות פנימית בתנועה. ולסמל יש חשיבות גדולה פי

מסיבה זו, כאשר לאיש לא היה מושג מהו הסמל הראוי לתנועה זו, נולד באחרונה סמל חדש. הוא שייך

נעלם הסמל. אחרי לכתו, איש לא היה מסוגל לטפל בעניין, אולי משום שבתנועת החרות אין כיום בעל-בית.



**עם ובלי** הסמל המקורי של תנועת החרות (למעלה). לפני חמש שנים הוא נעלם ונותר רק שם התנועה (למטה). כפי שהוטבע על הניירת של חרות. באחרונה נמצא סמל חדש, מגן דוד.



המרכז

האירגון הצבאי הלאומי, שבגין עמד בראשו.

או נשא את המילים "רק כך" גבולות הארץ, על-פי הסמל, הם שרירותיים למדי — גבולות פלשתינה (א"י) המנדטורית, בראשיתה, על-פי הסכמים בין שתי מדינות קולוניאליות: בריטניה וצרפת. הם התאימו לאינטרסים של האימפריה הבריטית. כך, למשל, הוזרע הארוכה של עבר-הירדן מיוזמה באה אך ורק לשמש את הנחת צינור-הנפט ממוסל, בצפון עיר-ראק, לחיפה, דרך טריטוריה בריטית. כאשר הופרד עבר-הירדן מפלשתינה (א"י), ב-1920, הסכים לכך זאב ז'בוטינסקי תחילה. אך כעבור זמן-מה חזר בו, והפך את ההתנגדות לאקט זה ליסוד תנועתו החדשה. היא נקראה "רוויזיוניסטית", מפני שרצתה לחולל "רוויזיה" בהסכמה להפרדה זו בין שתי גדות-הירדן. חרז ז'בוטינסקי: "שתי גדות לירדן — זו שלנו, זו גם כן".

כאשר הוקמה תנועת החרות על יסודות המחתרת, התייחס בגין לסמל, וכך אמר: "סמל זה יוסיף להורות ולהאיר את הדרך לדרור ולחרות, כי המטרה עוד לא הושגה". כמחקר על תנועת החרות — מאירגון מחתרת למיפלגה פוליטית